

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

МИШЉЕЊЕ

по захтјеву Јавног предузећа Међународног аеродрома „Сарајево“ д.о.о. Сарајево, Курта
Сцхорка 36, 71210 Сарајево

Сарајево
јануар, 2017. године

Број: 01-26-7-20-7 -I/16
Сарајево, 24.01.2017. године

Конкurreнцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25.став (1) тачка ф) Закона о конкurreнцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), по Захтјеву Јавног предузећа Међународни аеродром „Сарајево“ д.о.о. Сарајево, Курта Сцхорка 36, 71210 Сарајево од 04.08.2016. године, на 138. (стотинутридесетосмој) сједници одржаној дана 24.01.2017.године, даје сљедеће

МИШЉЕЊЕ

Конкurreнцијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкurreнцијски савјет) је дана 04.08.2016. године под бројем: 01-26-7-20-I/16 запримио Захтјев Јавног предузећа Међународни аеродром „Сарајево“ д.о.о. Сарајево, Курта Сцхорка 36, 71210 Сарајево (у даљем тексту: Подносилац захтјева или Међународни аеродром Сарајево) којим се тражи оцјена да ли је тржиште електричне енергије у Босни и Херцеговини отворено за конкurreнцију.

У циљу утврђивања стања на тржишту електричне енергије у Босни и Херцеговини, Конкurreнцијски савјет је прикупило информације и податке релевантних институција и то: Државне регулаторне комисије за електричну енергију у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: ДЕРК), Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ФЕРК) и Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске (у даљем тексту: РЕЕРС).

ДЕРК у свом одговору број: 04-28-4-240-2/16 од 24.08.2016. године (запримљен дана 29.08.2016. године под бројем: 01-26-7-4-I/16) наводи између осталог сљедеће:

- Да је отварање тржиште електричне енергије проведено у складу са Одлуком ДЕРК-а о обиму, условима и временском распореду отварања тржишта електричне енергије у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, бр. 48/06 и 77/09),
- Да статус квалификованог купца, односно слободан избор снабдјевача електричном енергијом могу користити сви купци укључујући и купце из категорије потрошње домаћинства почев од 01.01.2015. године, што је у складу са Уговором о успостави Енергетске заједнице („Службени гласник БиХ – Међународни уговори“ број 09/06),
- Да је у складу са напријед наведеном одлуком од 01.01.2015. године тржиште електричне енергије у потпуности отворено,
- Да су учесници на тржишту електричне енергије су купци, произвођачи, трговци и снабдјевачи,
- Да је крајем 2015. године укупан број купаца електричне енергије у Босни и Херцеговини износио 1.517.161,
- Да је током 2015. године 26 снабдјевача посједовало лиценцу за снабдијевање електричном енергијом која важи на територији цијеле Босне и Херцеговине,
- Да је од 26 лиценцираних снабдјевача, њих 6 обављало испоруку електричне енергије крајњим купцима,
- Да нити један од снабдјевача електричне енергије није имао учешће на тржишту веће од 50,0%,

- Да се у 2016. години број снабдјевача који су активни на малопродајном тржишту се повећао, јер су компаније НЕР Trade, Proenergy и Petrol ВН Oil Company преузеле снабдјевање одређеног броја купаца електричне енергије у категоријама остала потрошња и 10кВ (укупно 14 купаца).

ФЕРК је доставио одговор број: 01-01-856-01/16 који је запримљен од стране Конкуренцијског савјета дана 29.08.2016. године под бројем: 01-26-7-20-5-И/16, а РЕРС одговор (број: 01-437-8/15 од 13.09.2016. године) запримљеном дана 19.09.2016. године под бројем: 01-26-7-20-6-И/16.

Поред наведеног, Конкуренцијски савјет је прикупило информације и податке од конкурената на релевантом тржишту и то: привредног субјекта Мјешовити холдинг „Електропривреда Републике Српске“ Матично предузеће а.д. Требиње (акт број: 01-26-7-023-3-И/16 од дана 16.11.2016. године и акт број: 01-26-7-023-14-И/16 од дана 13.12.2016. године), привредног субјекта Електропривреда БиХ (акт број: 01-26-7-023-4-И/16 од дана 16.11.2016. године), привредног субјекта „Proenergy“ д.о.о. Мостар (акт број: 01-26-7-023-5-И/16 од дана 16.11.2016. године), привредног субјекта „ГЕН-И“ д.о.о. Сарајево (акт број: 01-26-7-023-6-И/16 од дана 16.11.2016. године), привредног субјекта „Електроисток 1867“ д.о.о. Бања Лука (акт број: 01-26-7-023-7-И/16 од дана 16.11.2016. године и акт број: 01-26-7-023-13-И/16 од дана 13.12.2016. године) и привредног субјекта Електропривреда ХЗ ХБ (акт број: 01-26-7-023-8-И/16 од дана 16.11.2016. године).

С обзиром на наведено, предмет анализе у конкретном случају је тржиште електричне енергије на цијелој територији Босне и Херцеговине.

Анализом прикупљених података Конкуренцијски савјет је дошао до следећих закључака:

- Да статус квалификованог купца, односно слободан избор снабдјевача електричном енергијом могу користити сви купци укључујући и купце из категорије потрошње домаћинства почев од 01.01.2015. године, што је у складу са Уговором о успостави Енергетске заједнице („Службени гласник БиХ – Међународни уговори“ број 09/06),
- Да су учесници на тржишту електричне енергије купци, произвођачи, трговци и снабдјевачи,
- Да је крајем 2015. године укупан број купаца електричне енергије у Босни и Херцеговини износио 1.517.161,
- Да су током 2015. године 26 снабдјевача посједовала лиценцу за снабдијевање електричном енергијом која важи на територији цијеле Босне и Херцеговине,
- Да је од 26 лиценцираних снабдјевача, њих 6 обављало испоруку електричне енергије крајњим купцима,
- Да нити један од снабдјевача електричне енергије није имао учешће на тржишту веће од 50,0%,
- Да се у 2016. години број снабдјевача који су активни на малопродајном тржишту повећао, јер су компаније НЕР Trade, Proenergy и Petrol ВН Oil Company преузеле снабдјевање одређеног броја купаца електричне енергије у категоријама остала потрошња и 10кВ (укупно 14 купаца),
- Да су сви крајњи купци електричне енергије квалификовани купци, што значи да имају могућност слободног избора снабдјевача од којег ће куповати електричну енергију,
- Да на подручју Федерације Босне и Херцеговине улогу снабдјевача електричном енергијом могу обављати свих 16 иматеља дозволе за снабдијевање електричном

енергијом – дозволе II реда с простора ФБиХ, као и осталих 7 активних снабдјевача електричном енергијом који посједују одговарајућу дозволу надлежних регулаторних тијела – РЕРС-а и ДЕРК-а,

- Да доминанту улогу снабдјевача електричном енергијом у ФБиХ и даље имају два јавна предузећа, Електропривреда ХЗ ХБ и Електропривреда БиХ, прије свега због чињенице да крајњи купци електричне енергије из категорије потрошње домаћинстава, те мала предузећа и комерцијални купци (у које не спада јавна расвјета) нису одабрали снабдјевача на тржишту,
- Да се преко 925.000 купаца из ових категорија потрошње и даље снабдијевању у оквиру универзалне услуге коју као јавни снабдјевачи пружају Електропривреда ХЗ ХБ и Електропривреда БиХ, свако на подручју свог дјеловања, а у складу са одлуком Владе Федерације Босне и Херцеговине о утврђивању пружатеља јавне/универзалне услуге и услуге резервног снабдјевача („Службене новине Федерације БиХ“, број 84/14),
- Да иматељи дозвола за снабдијевање електричном енергијом – дозвола II реда, према подацима којима располаже ФЕРК нису показали заинтересованост за снабдијевање ових категорија купаца електричне енергије у тренутним тржишним условима,
- Да су примјетни помаци по питању конкурентског дјеловања на тржишту електричне енергије у Федерацији БиХ, те да је од почетка 2016. године до данас двадесетак индустријских купаца промијенило снабдјевача електричном енергијом те се снабдијевању од одабраних тржишних снабдјевача,
- Да су купци који немају право на снабдијевање у оквиру универзалне услуге (њих око 6.000), односно купци из категорије потрошње: 110kV, 35kV, 10 kV и јавне расвјете, који су се одлучили продужити сарадњу са јавним електропривредним предузећима, потписали уговоре о снабдијевању електричном енергијом под тржишним условима,
- Да је важно истаћи да тренутно купци у Федерацији БиХ њих око 4%, електричну енергију набављају од изабраних снабдјевача на тржишту, око 47% од јавних предузећа по тржишним условима и око 49% од јавних снабдјевача у Федерацији БиХ у оквиру пружања универзалне услуге,
- Да се производња електричне енергије у Републици Српској највећим дијелом обавља у производним постројењима која су у саставу привредног субјекта Мјешовити холдинг „Електропривреда Републике Српске“ Матично предузеће а.д. Требиње (у даљем тексту: Електропривреда Републике Српске),
- Да се електрична енергија производи и у постројењима која користе обновљиве изворе електричне енергије, а која се налазе углавном у приватном власништву,
- Да су трговци електричном енергијом енергетски субјекти, корисници дозволе за обављање дјелатности трговине и снабдијевања електричном енергијом на територији Босне и Херцеговине коју издаје РЕРС, односно дозволе за снабдијевање другог реда коју издаје ФЕРК и корисници дозволе за обављање дјелатности међународне трговине коју издаје ДЕРК,
- Да су у 2015. години трговци обављали куповину и продају електричне енергије на унутрашњем велепродајном тржишту Босне и Херцеговине, а на бази закључених билатералних уговора,
- Да поред трговине на велепродајном тржишту, корисници дозволе за обављање дјелатности трговине и снабдијевања имају право да снабдијевају крајње купце на тржишту Босне и Херцеговине, а да тренутно постоји шест корисника дозвола за трговину и снабдијевање на територији Босне и Херцеговине, које су издате од стране РЕРС-а,

- Да након доношења Правилника о снабдијевању квалификованих купаца електричном енергијом и поступку промјене снабдјевача од децембра 2014. године, у Републици Српској постоје три категорије снабдјевача електричном енергијом: јавни снабдјевач, резервни снабдјевач и снабдјевач квалификованих купаца,
- Да се у 2015. години као и претходних година, дјелатност јавног и резервног снабдијевања у Републици Српској у потпуности одвијала унутар привредног субјекта Електропривреда Републике Српске,
- Да су у досадашњем периоду два снабдјевача квалификованих купаца, којима је РЕРС издао дозволу за трговину и снабдијевање, била активна на малопродајном тржишту електричне енергије у Босни и Херцеговини и то: привредни субјекат Електропривреда Републике Српске и привредни субјекат „Energy Financing Team“ д.о.о. Билећа,
- Да је у 2016. години, регистрована прва промјена снабдјевача у Републици Српској и то купац електричне енергије привредни субјекат „ЕФТ Рудник и Термоелектрана Станари“ д.о.о., који је електричну енергију за властите потребе набављао од привредног субјекта Електропривреда Републике Српске, од дана 01.02.2016. године набавља електричну енергију од привредног субјекта „Energy Financing Team“ д.о.о. Билећа у планској количини од 1GWh мјесечно,
- Да је закључно са даном 01.11.2016. године, 26 купаца које је привредни субјекат Електропривреда БиХ снабдијевао електричном енергијом промијенило снабдјевача, једном купцу је одобрена промјена снабдјевача од дана 01.11.2016. године, те за четири купца од дана 01.12. 2016. године,
- Да је привредни субјекат Електропривреда БиХ до 01.11.2016. године кроз поступак промјене снабдјевача закључио један уговор о снабдијевању електричном енергијом са квалификованим купцем који ће почети са реализацијом од дана 01.01.2017. године,
- Да је привредни субјекат Електропривреда БиХ у протеклом периоду потписао 224 Анекса уговора о снабдијевању електричном енергијом са 159 квалификованих купаца,
- Да привредни субјекат „Проенерџи“ д.о.о. Сарајево има закључене уговоре о снабдијевању електричном енергијом са квалификованим купцима у БиХ, који се из техничких разлога нису могли реализирати на почетку, те да су са даном 01.04.2016. године почели примјењивати исте и испоручивати електричну енергију,
- Да је привредни субјект „ГЕН-И“ д.о.о. става да постоји легислатива према којој је тржиште електричне енергије отворено, али да постоје проблеми код дистрибуције, јер су трошкови дистрибуције високи, те да је неопходно оснивање независног дистрибутивног оператера како би снабдјевачи могли понудити конкурентне цијене електричне енергије,
- Да су према мишљењу привредног субјекта Електропривреда ХЗ ХБ на тржишту електричне енергије испуњен формални услови за либерализацију истог и укључивање на међународно тржиште електричне енергије,
- Да је Управа привредног субјекта Електропривреда ХЗ ХБ смањила цијену електричне енергије купцима на 10 kV у просјеку за 12%, а купцима из тарифне групе I остале потрошње у просјеку за 10%, што је довело до смањења прихода за цца 6.000.000,00 БАМ. Унаточ смањењу цијена привредни субјекат Електропривреда ХЗ ХБ је изгубио 10 квалификованих купаца који су одабрали друге снабдјеваче,
- Да привредни субјекат Електропривреда Републике Српске од дана 01.01.2015. године, закључно са даном 23.12.2016. године није закључио нити један нови уговор о снабдијевању квалификованих купаца,
- Да је према мишљењу привредног субјекта Електропривреда Републике Српске са формалног аспекта тржиште електричне енергије у Републици Српској отворено. Међутим, кључни предуслов за суштинско отварање тржишта електричне енергије,

паритет цијена електричне енергије код јавног и резервног снабдјевача и цијене на велепродајном тржишту, није остварен.

На територији Федерације Босне и Херцеговине у складу са одредбама Закона о електричној енергији у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“ број 66/13) и Правилника о снабдијевању квалификованих купаца електричном енергијом и поступку промјене снабдјевача („Службене новине Федерације БиХ“ 89/14), од 01.01.2015. године сви крајњи купци електричне енергије су квалификовани купци чиме остварују право на слободан избор снабдјевача по тржишно формираној и уговореној цијени. Крајњи купци електричне енергије из категорије потрошње домаћинство, те мала предузећа и комерцијални купци који на тржишту нису одабрали снабдјевача имају право на снабдијевање електричном енергијом стандардног квалитета по економски оправданим, лако и јасно успоредивим и транспарентним цијенама у оквиру пружања универзалне услуге од јавног снабдјевача.

Дана 11.12.2014. године РЕЕРС је донијела Правилник о снабдијевању квалификованих купаца електричном енергијом и поступку промјене снабдјевача који прописује начин снабдијевања купаца на тржишту електричне енергије на територији Републике Српске након 01.01.2015. године, када сви купци електричне енергије постају квалификовани купци, што значи да имају право и могућност избора снабдјевача електричне енергије.

Конкуренијски савјет је анализом важећих правних прописа и достављених података, оцијенило да је створен формално-правни оквир за либерализацију тржишта електричне енергије којим су дефинисани услови под којим нови учесници могу ући на тржиште електричне енергије.

Конкуренијски савјет на основу напријед наведеног, сматра да је тржиште електричне енергије отворено за конкуренцију.

Ово мишљење је дато искључиво на основу јавно доступних података, те података прикупљених од стране Државне регулаторне комисије за електричну енергију (ДЕРК), Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине (ФЕРК), Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске (РЕЕРС), и конкурената на тржишту електричне енергије, те уколико дати подаци одступају од стварног чињеничног стања ово мишљење се не може примијенити.

Предсједница

мр. Аријана Регода- Дражић